

Sygn. akt I USK 266/21

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania U. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 czerwca 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 29 czerwca 2020 r. oddalił apelację U. S. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 25 września 2018 r., oddalającego wniesione przez nią odwołanie od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 30 stycznia 2015 r., odmawiającej wnioskodawczyni prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wobec orzeczenia komisji lekarskiej z dnia 23 stycznia 2015 r., którym ustalono, że nie jest ona osobą niezdolną do pracy.

Zaskarżając powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną, odwołująca się podniosła zarzut naruszenia przepisów postępowania: art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 285 § 2 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nieprzeprowadzenie przez Sąd drugiej instancji uzupełniającego postępowania dowodowego w postaci dopuszczenia dowodu z łącznej opinii odnoszącej się do ogólnego stanu zdrowia

odwołującej się, która to opinia uwzględniałaby wszystkie występujące u skarżącej jednostki chorobowe oraz ich wpływ na ocenę zdolność do pracy, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd Apelacyjny nie ustalił, czy suma wszystkich schorzeń ubezpieczonej wskazuje na utratę przez nią zdolności do pracy z uwagi na wzajemne i jednocześnie oddziaływanie na odwołującą się dolegliwości o różnym podłożu medycznym. Skarżąca podniosła też zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 57 ust. 1 pkt. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.), przez niewłaściwe zastosowanie polegające na ustaleniu braku niezdolności do pracy U. S., co w konsekwencji doprowadziło do odmowy przyznania ubezpieczonej świadczenia rentowego.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność skargi. Skarżąca stoi na stanowisku, że opinia biegłego z zakresu medycyny pracy nie może być uznana za opinię, która miarodajnie i kompleksowo weryfikuje jej stan zdrowia w kontekście zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Według skarżącej, celem właściwej, wszechstronnej oceny stanu zdrowia ubezpieczonej Sąd odwoławczy powinien był dopuścić opinię łączną, odnoszącą się do ogólnego stanu zdrowia U. S.. Taki wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii łącznej został zawarty już w apelacji ubezpieczonej. Nie dopuszczając dowodu z opinii łącznej, Sąd drugiej w sposób oczywisty dopuścił się naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 285 § 2 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego ustalenia stanu zdrowia ubezpieczonej i rzutowało bezpośrednio na odmowę przyznania jej świadczenia rentowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o jej oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżąca powołując się na rażące naruszenie przepisów prawa przez Sąd Apelacyjny, zarzuciła Sądowi, iż niewłaściwie i niewszechstronnie ocenił stan zdrowia ubezpieczonej. Powinien był bowiem dopuścić opinię łączną, odnoszącą się do ogólnego stanu zdrowia. W istocie skarżąca kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów prowadzącą do uznania wnioskodawczyni za osobę zdolną do pracy.

W judykaturze akcentuje się konieczność zasięgnięcia w sporach o rentę z tytułu niezdolności do pracy opinii biegłych lekarzy specjalności właściwych do oceny stanu zdrowia ubezpieczonych z punktu widzenia możliwości wykonywania zatrudnienia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 kwietnia 2007 r., I UK 304/06, LEX nr 898844; z dnia 8 maja 2008 r., I UK 356/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 234; z dnia 5 czerwca 2008 r., III UK 9/08, LEX nr 494139; z dnia 3 września 2009 r., III UK 30/09, LEX nr 537018; z dnia 15 września 2009 r., II UK 1/09, LEX nr 574538; z dnia 13 października 2009 r., II UK 106/09, LEX nr 558589; z dnia 12 stycznia 2010 r., I UK 204/09, LEX nr 577813). Ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych, wynikające z art. 278 § 1 k.p.c., obejmuje w sprawie o rentę ocenę etiologii, aktualnego stopnia nasilenia diagnozowanych u wnioskodawcy schorzeń, ich wzajemnych powiązań i wpływu na możliwość świadczenia pracy zarobkowej. Sąd nie ma też kompetencji do samodzielnego stwierdzenia, że równoczesne występowanie u ubezpieczonego licznych schorzeń nie powoduje jego niezdolności do pracy tylko z tej przyczyny, że schorzenia te nie są obecnie na tyle zaawansowane, aby każde z nich oceniane z osobna stanowiło podstawę do przyjęcia owej niezdolności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 29/11, LEX nr 1026622). Konieczna jest więc stanowcza konkluzja sądu rozstrzygającego sprawę, że "suma" stwierdzonych u ubezpieczonego schorzeń, ich natężenie i wzajemne oddziaływanie, powoduje skutek (bądź nie powoduje takiego skutku) w postaci niezdolności do pracy.

Kwestia dotycząca zasad zasięgnięcia przez sąd łącznej opinii specjalistów w przypadku wielu schorzeń ubezpieczonego ubiegającego się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego (prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy) była już przedmiotem wypowiedzi orzecznictwa, które jednolicie przyjmuje, że co do zasady w przypadku stwierdzenia różnych schorzeń przez biegłych różnych specjalności zachodzi potrzeba sporządzenia przez nich opinii łącznej bądź konieczność powołania biegłego z zakresu medycyny pracy, który dokona całościowej oceny wpływu wszystkich zidentyfikowanych schorzeń oraz stopnia ich nasilenia i wpływu na niezdolność do wykonywania pracy. Uzasadnione wątpliwości skutkujące koniecznością zasięgnięcia dodatkowych bądź nowych opinii biegłych albo opinii łącznej powstają nie tylko wówczas, gdy zastrzeżenia budzi treść i wnioski

poszczególnych opinii, ale także wtedy, gdy każda opinia stwierdza u ubezpieczonego określone schorzenia, a nie zostanie wydana opinia łączna (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 1994 r., II URN 12/94, OSNAPiUS 1994 nr 4, poz. 71; z dnia 3 października 1997 r., II UKN 288/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 459; z dnia 10 lutego 2000 r., II UKN 399/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 497; z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 149/04, LEX nr 602672; z dnia 21 maja 2009 r., I UK 3/09, LEX nr 509029; z dnia 26 lipca 2011 r., LEX nr 1026622; z dnia 20 listopada 2014 r., I UK 134/14, LEX nr 1642865; z dnia 27 listopada 2014 r., III UK 37/14, LEX nr 1628946; z dnia 25 kwietnia 2017 r., II UK 192/16, LEX nr 2312023; z dnia 21 listopada 2017 r., I UK 465/16, LEX nr 2428813, postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r., II UK 173/18, LEX nr 2671203).

W orzecznictwie przyjmuje się, że do kompleksowej oceny stanu zdrowia osoby cierpiącej na wiele schorzeń niezbędne jest zasięgnięcie łącznej opinii lekarzy właściwych dla tych schorzeń specjalności (art. 285 § 2 k.p.c.) albo zasięgnięcie opinii innego (kolejnego) biegłego (lub innych biegłych - art. 286 k.p.c.) - na przykład specjalisty z zakresu medycyny pracy - który po przeanalizowaniu dotychczas wydanych opinii biegłych i opierając się na ich wnioskach, wydałby całościową ocenę stanu zdrowia strony i jej zdolności do pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2018 r., II UK 5/17, LEX nr 2558297).

W niniejszej sprawie nastąpiła kompleksowa analiza stanu zdrowia ubezpieczonej pod kątem jej zdolności do pracy, jako przesłanki orzekania o prawie do renty. Sąd Apelacyjny dokonał oceny stanu zdrowia odwołującej się z uwzględnieniem posiadanych przez nią kwalifikacji oraz uprzednio wykonywanej pracy. Dla ustalenia stanu zdrowia wnioskodawczynie powołano dowód z opinii szeregu biegłych o specjalnościach właściwych dla schorzeń, na jakie skarżała się wnioskodawczynie. Zasięgnięto bowiem opinii specjalistów z zakresu neurochirurgii, laryngologii oraz psychiatrii i psychologii, a więc reprezentujących specjalności adekwatne do rodzaju występujących u skarżącej schorzeń, w związku z którymi czyni starania o rentę, jak też specjalisty z zakresu medycyny pracy, który na podstawie opinii wymienionych wyżej biegłych ocenił ostatecznie zdolność wnioskodawczynie do pracy zarobkowej. Wyniki tak zgromadzonego materiału dowodowego upoważniły Sąd drugiej instancji do stwierdzenia, że po dacie 31

grudnia 2014 r. stan zdrowia skarżącej nie uzasadniał orzeczenia niezdolności do pracy, czego potwierdzeniem są również wnioski końcowe opinii biegłego z zakresu neurochirurgii dr n. med. J. M. z dnia 13 sierpnia 2019 r. oraz opinii uzupełniającej specjalisty z zakresu medycyny pracy dr n. med. R. S. z dnia 10 lutego 2020 r., sporządzonej w toku postępowania apelacyjnego. We wszystkich opiniach wskazano, że wnioskodawczyni nie jest osobą ani częściowo ani całkowicie niezdolną do pracy, a tym samym nie spełnia przesłanki warunkującej przyznanie dochodzonego świadczenia. (k. 9-12 uzasadnienia wyroku).

Skarżąca zmierza w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia przepisów (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Zgodnie zaś z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do kontrolowania prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309).

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.